

PENSIONS

MYNDIGHETEN

Nåt sånt här:

Varför är pensionssystemet som det är?
...och varför ett sånt missnöje nu?

Vad händer nu?
...och vad kan vi tro om framtiden?

Varför lämnade vi det gamla pensionssystemet? (ATP-systemet som infördes 1960)

Repetition

ATP var förmånsbestämt och lovade mer än det alltid kunde hålla

- Ingen koppling till ekonomin
- Ingen koppling till livslängden
- Svag koppling mellan arbete och pension

- Men behövdes det verkligen ett nytt system?

Hur kunde det bli en reform på 90-talet?

- Gårdagen är dagens moder

Repetition

1. Svag politisk förankring när ATP genomfördes
2. En oförmåga att ta nödvändiga beslut i ATP-systemet
3. Kompetenta, starka och förankrade politiker
4. En vilja att förändra och förmåga att samarbeta
5. Förhandlingar i slutna rum
6. Draghjälp av 90-talskrisen
7. 90-talsvärderingar gav extra bränsle

Pensionssystemet var nyskapande

- men ett barn av 90-talet (och ett barnbarn av 60-talet)

Repetition

1. Avgiftsbestämt och delvis fonderat
2. En fast avgiftssats
3. Livsinkomstprincipen i fulländad form
4. Fördelningsinslag kompletterar – och avviker från livsinkomsten
5. Ingen fast pensionsålder
6. Pension kopplad till livslängd och ekonomi
7. Ett slutet system som är absolut finansiellt stabilt - all risk ligger på individen
8. Långt driven automatik
9. Stort eget ansvar utan löfte om utfall
10. Politiskt stabilt

Systemet fungerar enligt plan – men varför då reformera?

Förutom att vi lever längre så finns en förskjutning av värderingar som ger avtryck i debatten och i Pensionsgruppen

- Mer fokus på tillräcklighet
- Mer fokus på trygghet och statens ansvar
- Människan är inte alltid ekonomiskt rationell

(Vi har lämnat 90-talet)

Allmänna spaningar efter 25 år

- Funktionellt – fungerar tekniskt enligt plan, men människor agerar inte enligt plan
- Politiskt – svårt att upprätthålla kompetens om ett komplext system
- Svårt att ärva politisk glöd, mer partipolitik.
- Färre försvarar, fler anfaller
- Den allmänna pensionen tappar i betydelse
- Pensionen ses mer som sparande och mindre som försäkring
- Debatten – en mer allmän bild av att det är dåligt.
- Det perfekta systemet varierar över tid när värderingar förändras

Varför finns ett missnöje med pensionerna?

Några orsaker

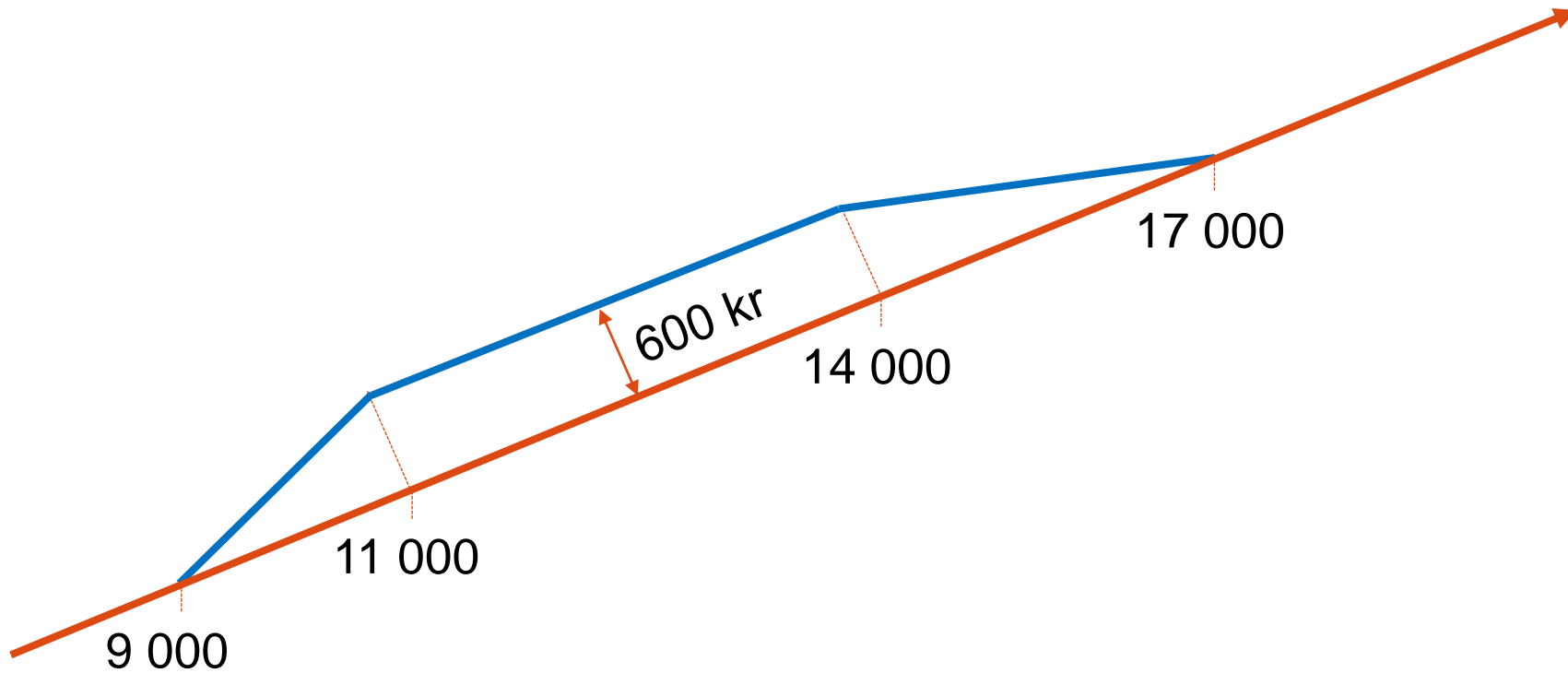
- 65-årsnormen är stark, många vill (eller kan) inte jobba längre
- En lång period av reala löneökningar
- Hög andel ekonomiskt utsatta bland de äldsta
- Media gillar att skriva om fattiga pensionärer
- Ett komplicerat pensionssystem skapar misstro
- Nya politiker känner sig inte lika bundna av det "nya" systemet – färre försvarar

Kontrafaktisk övning: Vad skulle ha gjorts annorlunda om man på 90-talet hade vetat vad vi vet idag?

- Pensionsåldersautomatik från början
- Större avsättning till inkomstpensionen
- Start med större marginaler (mer i AP-fonderna), kombinerat med regler för utdelning av överskott
- Lägre förskottsrenta = högre årlig uppräkningsav pensionerna
- Mindre valfrihet i premiepensionen

Vad händer nu?

Inkomstpensionstillägget – den första sprickan i muren?

Ett större ansvar för premiepensionen

- I ett första steg har kvalitativa krav införts för att säkra dagens fondtorg.
- I ett andra steg blir fondtorget upphandlat
- En myndighet, styrd i lag, ansvarar för ett tydligt minskat utbud av professionellt upphandlade fonder

- Människor är inte så rationella
- Staten behöver ta ett större ansvar

Höjda åldersgränser i flera steg

- ✓ 2020
 - lägsta åldern 61 → 62
 - Rätten att stanna kvar (LAS-åldern) 67 → 68
- 2023
 - lägsta åldern 62 → 63
 - garantipension 65 → 66
 - Rätten att stanna kvar (LAS-åldern) 68 → 69
- 2026
 - lägsta åldern 63 → 64
 - garantipension 66 → 67

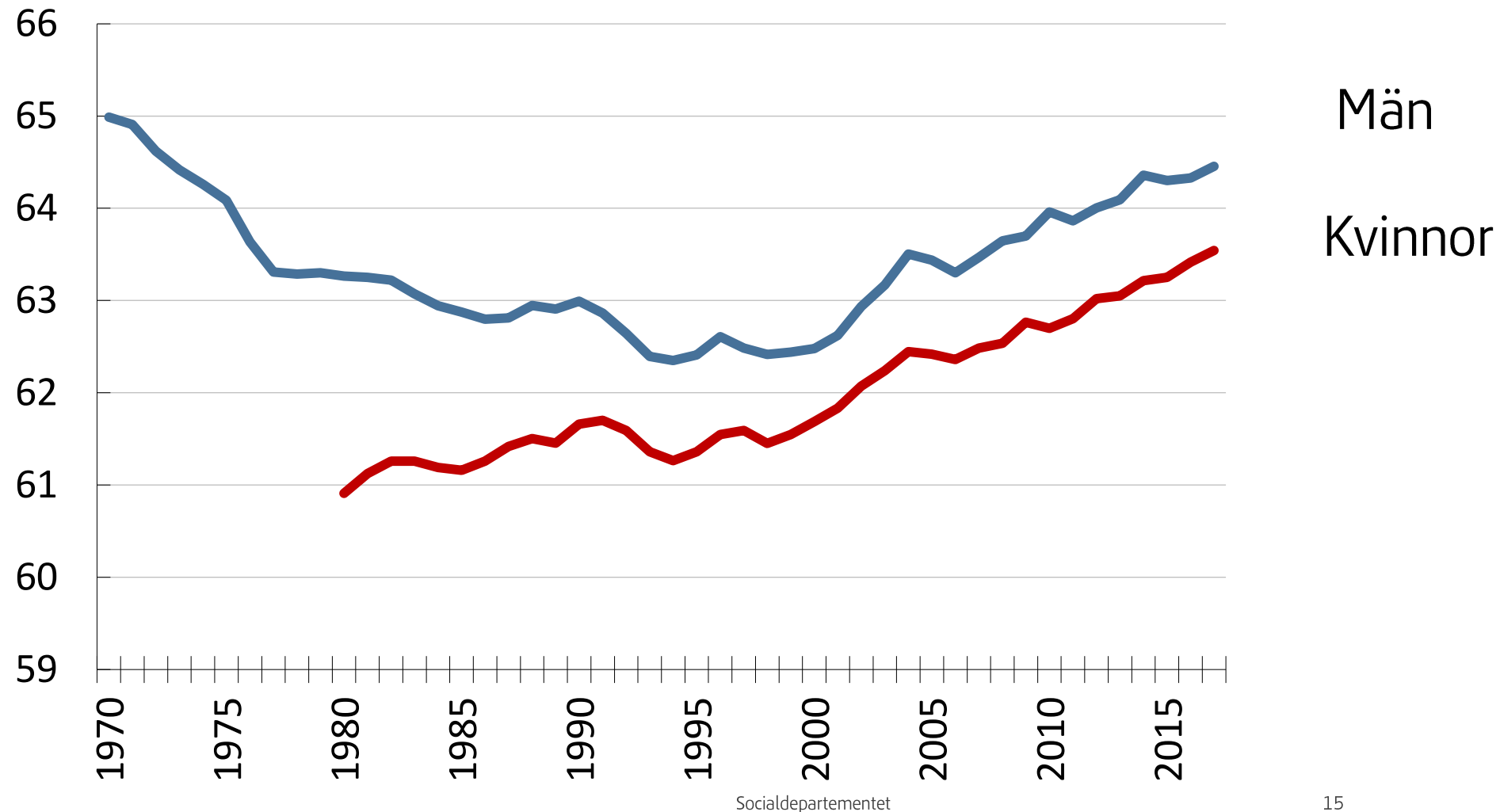
- Därefter en riktålder som följer 2/3 av förändringen av medellivslängden

Vad händer sen?

- Spaningar om förväntat politiskt fokus

1. Jakten på ett längre arbetsliv

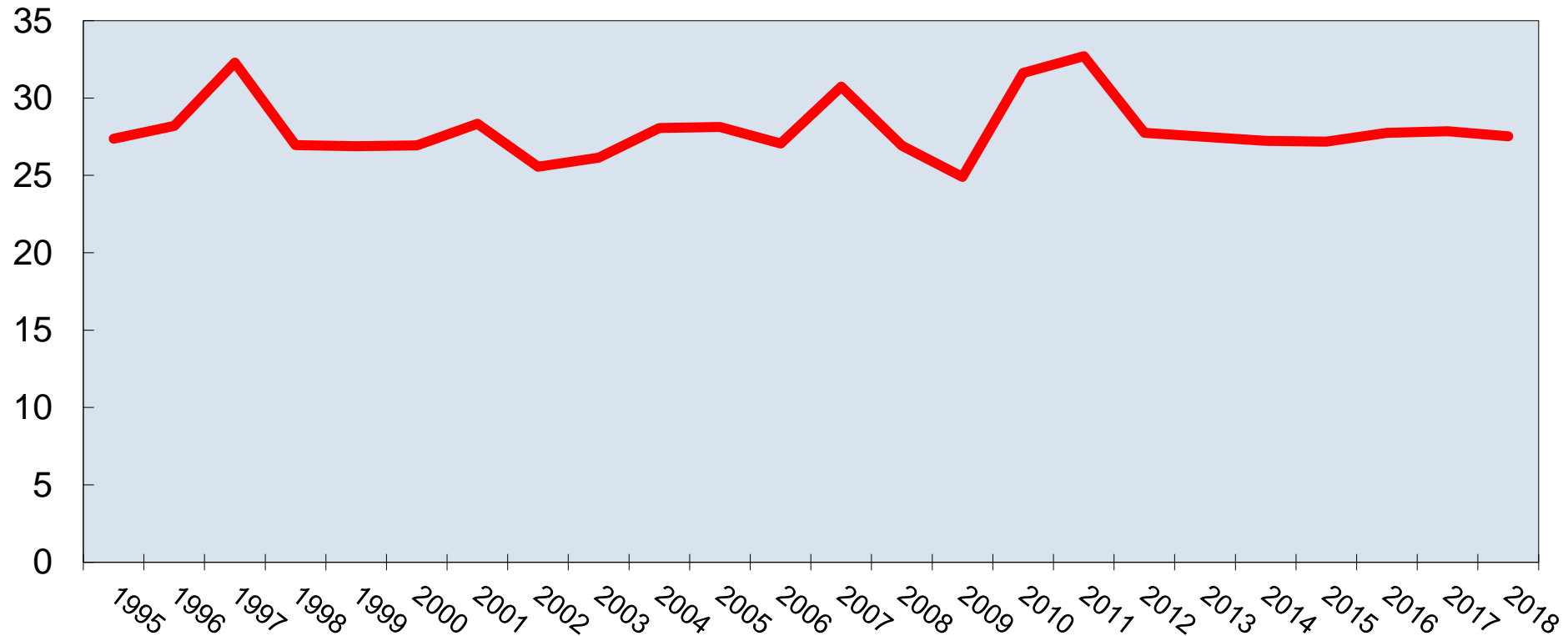
- Utträdesålderns utveckling går inte riktigt i takt med vårt allt längre liv
- Och hur hanterar vi dem som inte kan jobba längre?

2. Jakten på jämställda pensioner

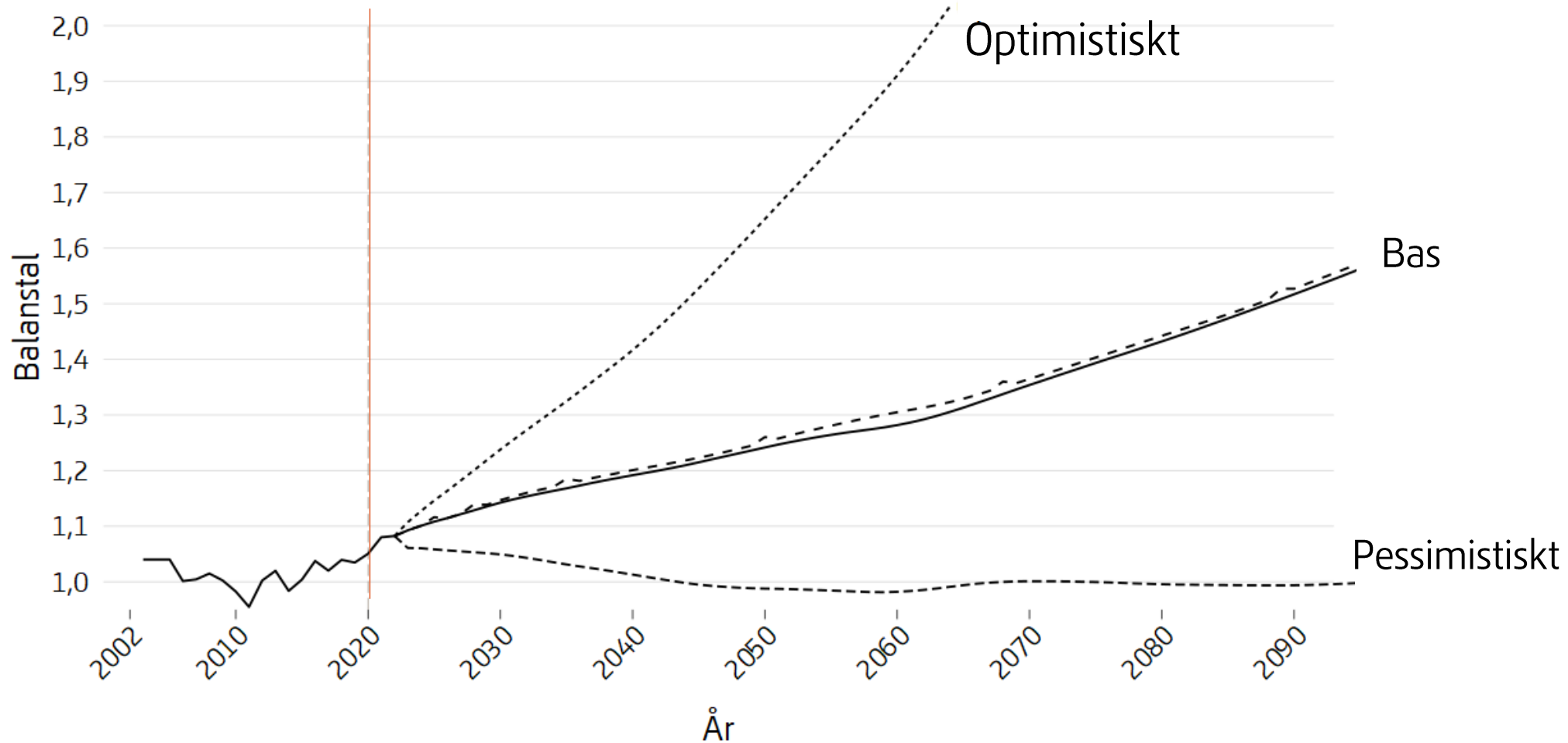
Skillnaden i disponibel inkomst mellan kvinnor och män över 65 år = inkomstgapet (1995 – 2018)

Procent

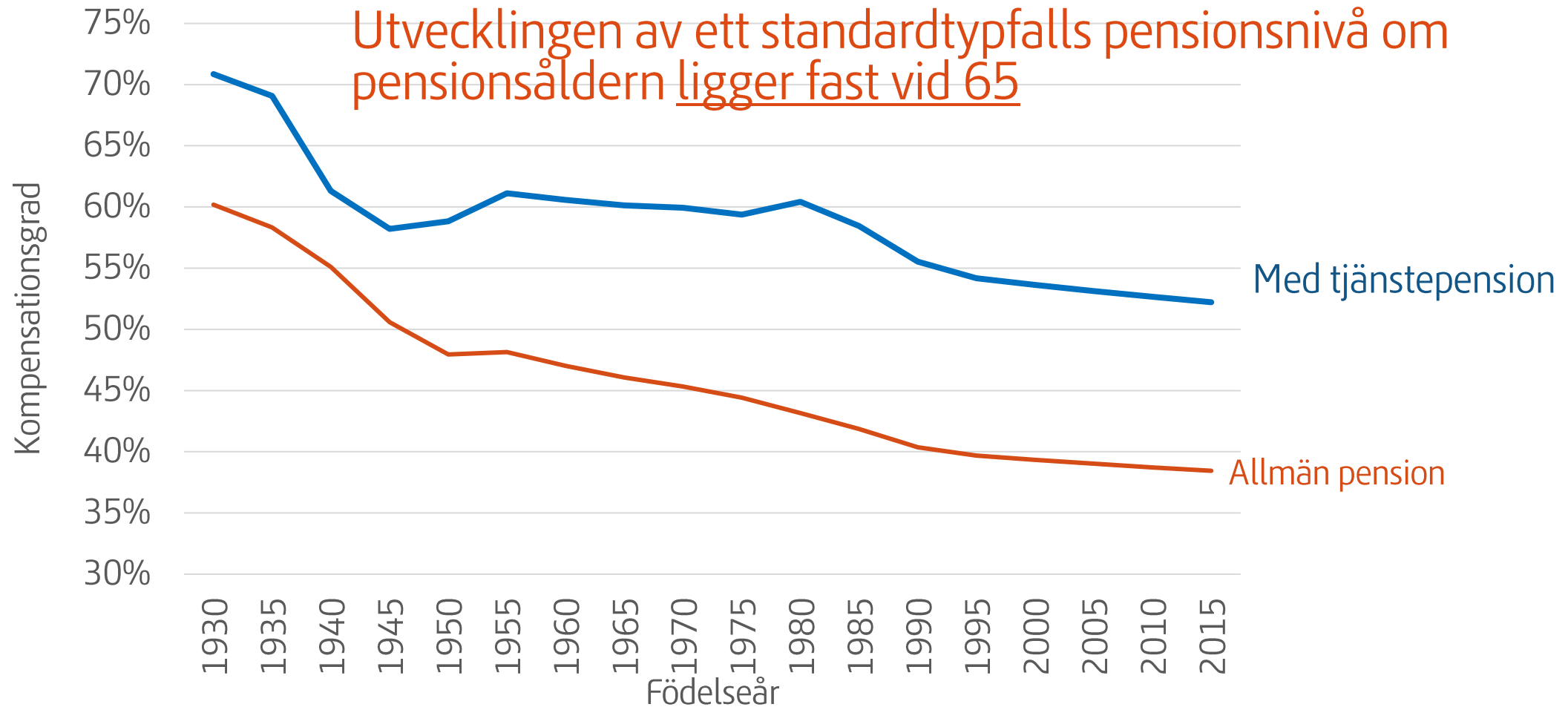

3. Vad gör vi om om finanserna blir för bra?

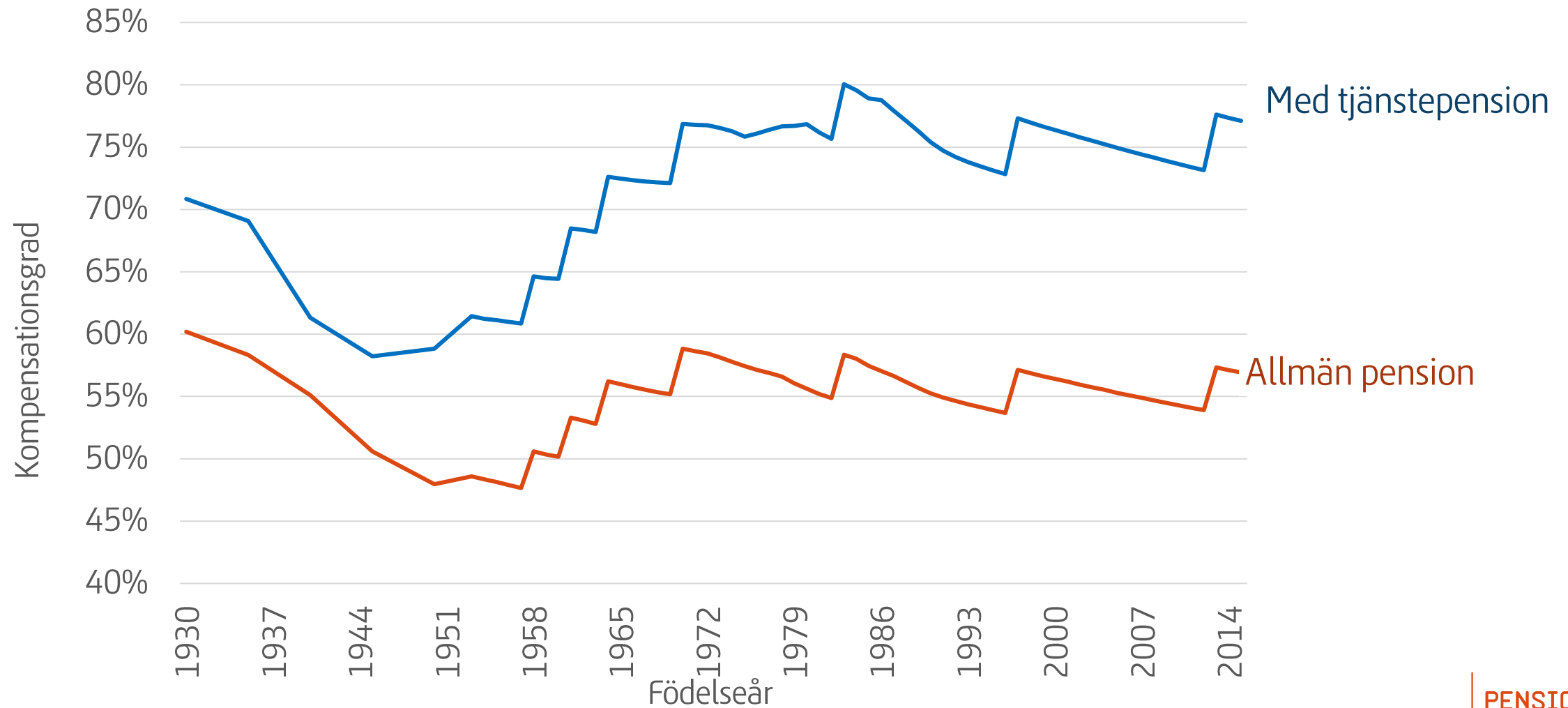
Scenarier för balanstalet = tillgångar/skulder

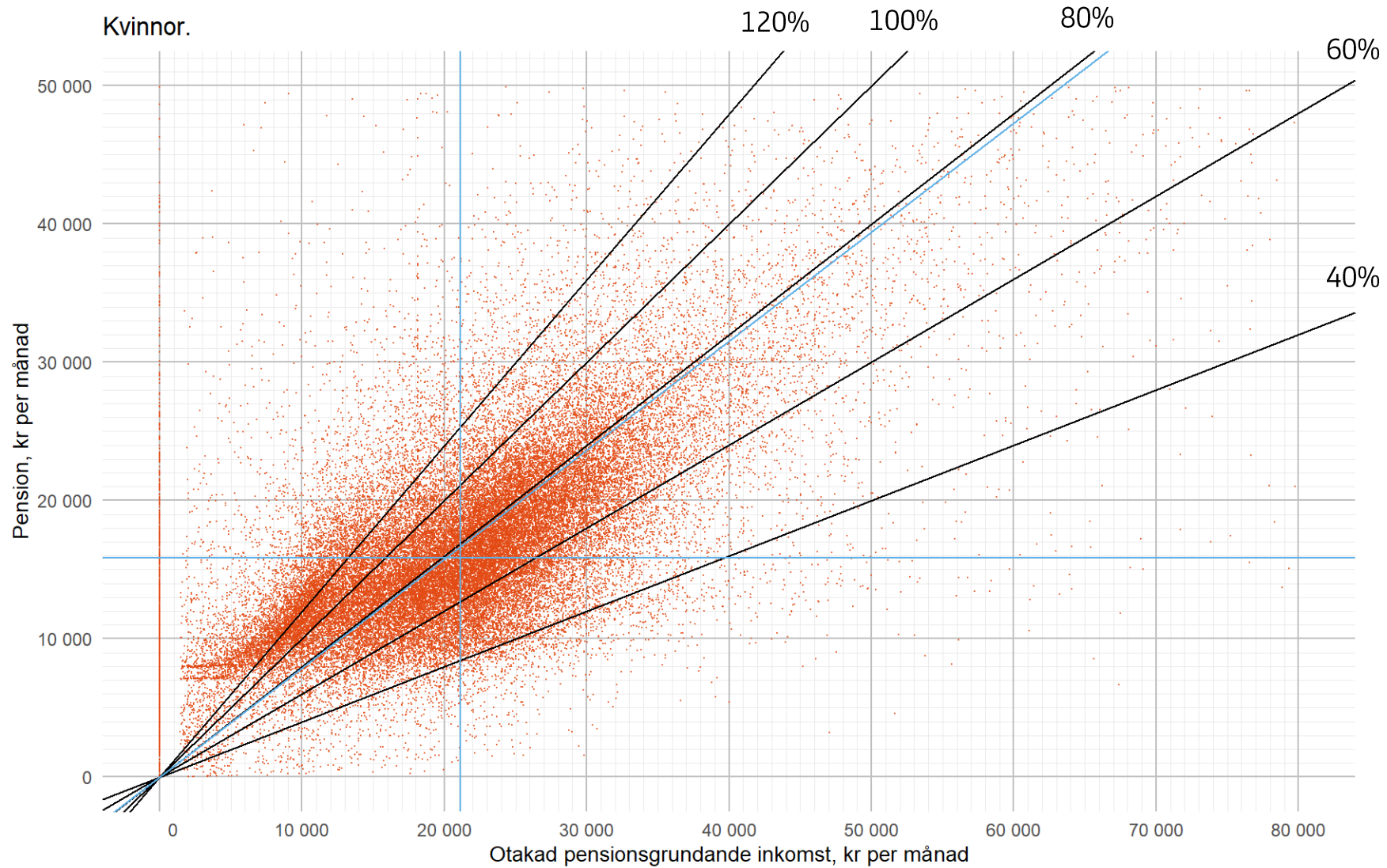
4. Blir pensionen tillräcklig?

Utvecklingen av standardtypfallets pensionsnivå om pensionsålder följer livslängdsutvecklingen, "riktåldern"

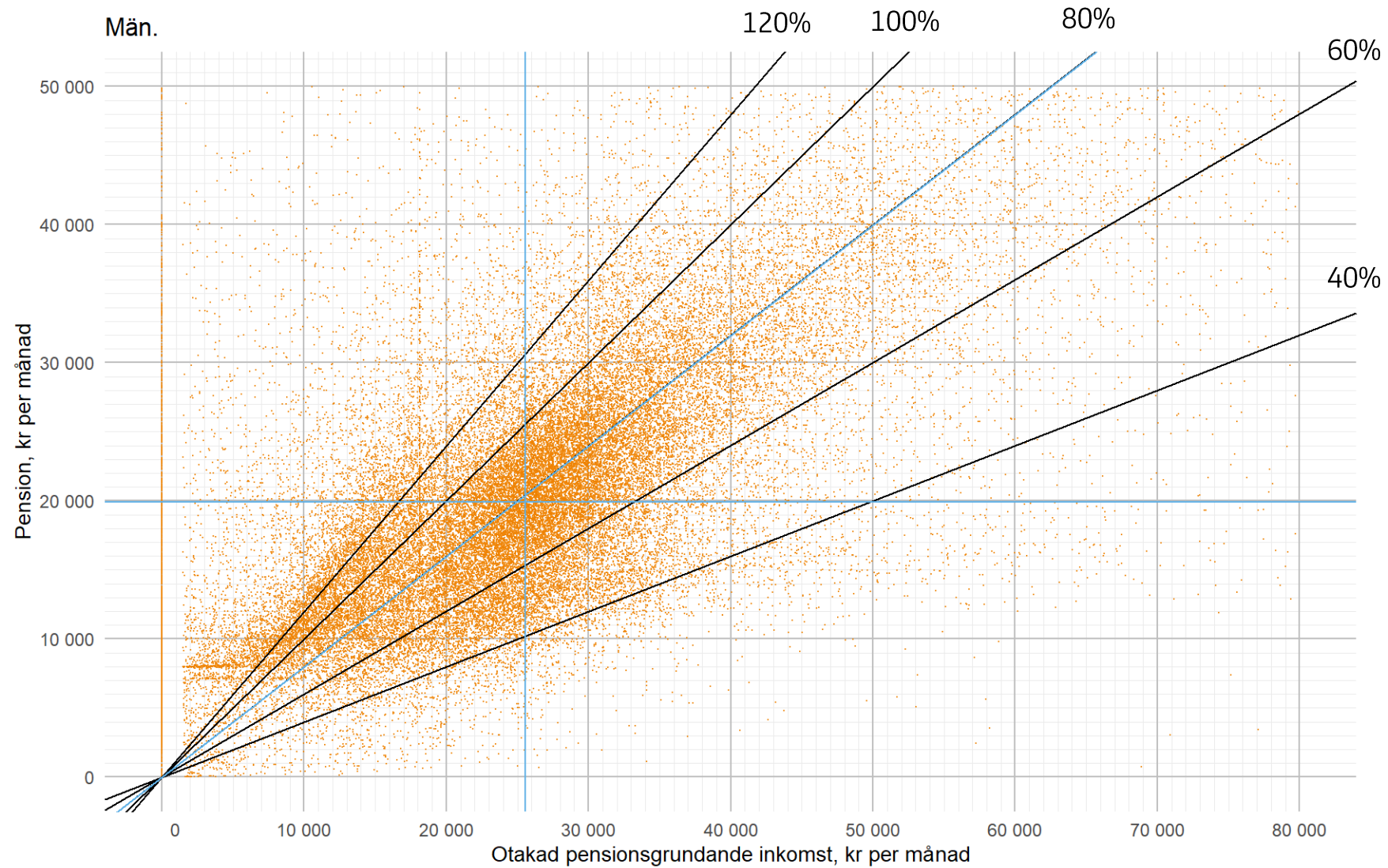

Allmän och tjänstepension jämförd med den egna inkomsten* för de 52 159 kvinnor som tog ut pension 2016

*Otakad pensionsgrundande inkomst (genomsnitt 2011-2015) i 2017 års prisnivå

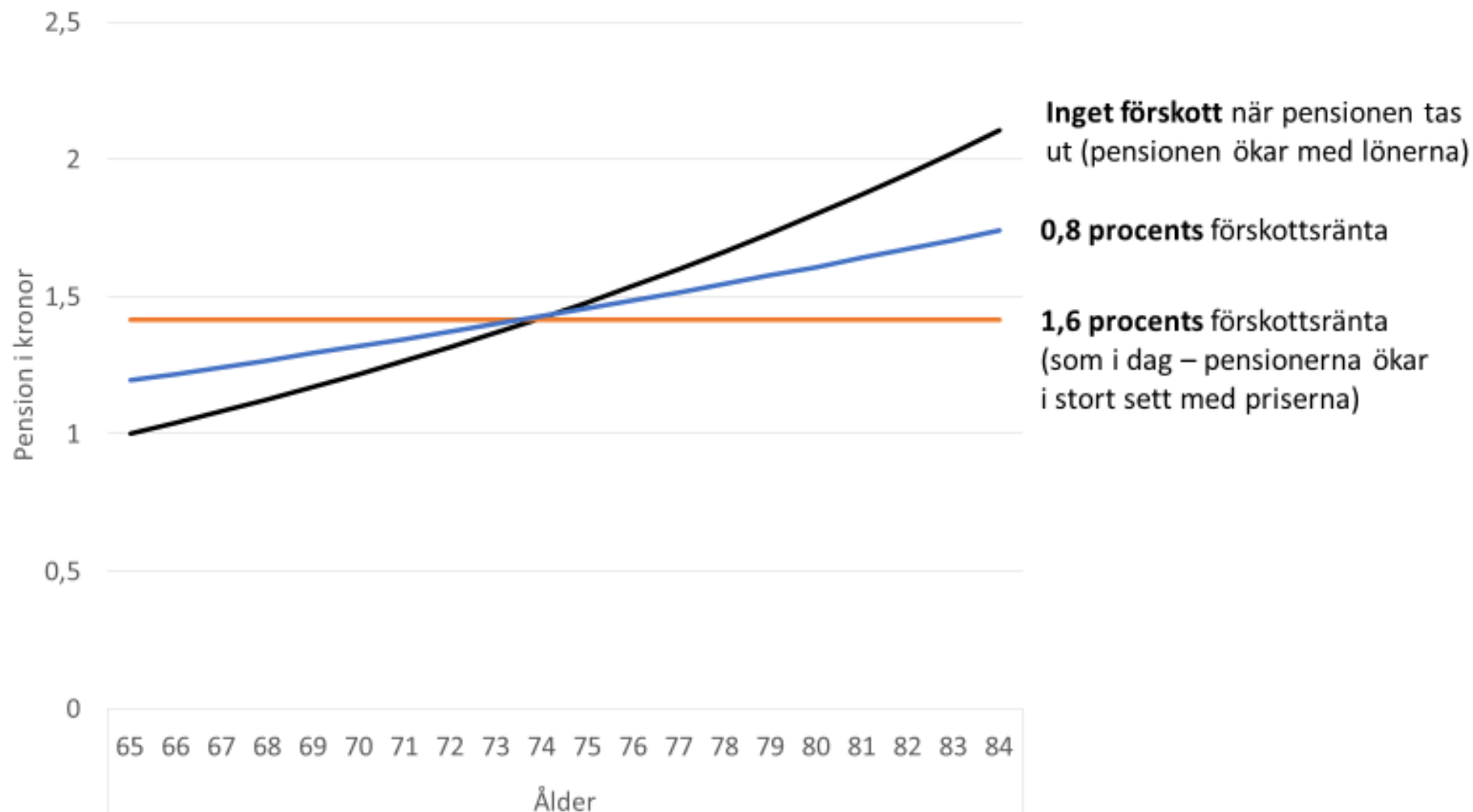
Allmän och tjänstepension jämförd med den egna inkomsten* för de 51 117 män som tog ut pension 2016

*Otakad pensionsgrundande inkomst (genomsnitt 2011-2015) i 2017 års prisnivå

5. Behöver avgiften höjas?

6. Högre startpension eller högre årliga uppräknningar av pensionen? Pensionerna följer nu i princip pensionerna

Några principiella vägvalsfrågor där debatten, politiken och värderingar kommer avgöra vägvalet

- Systemprinciper eller fördelningspolitik?
- Starkt grundskydd vs lönsamt att arbeta?
- Statens ansvar för pensionerna vs arbetsmarknadens parter och individerna?